

Slovenski dom

Štev. 1a

U Ljubljani, 28. decembra 1935

Leto 1.

Uvodna beseda

Ni treba dolgih predstavljanj in pojasnil, zakaj smo se pojavili in čemu prav zdaj. Poklicala sta nas v življenje čas in potreba. Potreba tisté socialne in narodne skupnosti, katere glas naj bi bili. S tem dvojim je že dana naša naloga in smisel našega dela, ki ga nameravamo s poslovo vršiti tako, kakor je prav, ne da bi skušali segati v področje komurkoli. Zadostovati moramo na časnikarskem področju zahtevam časa v vseh njegovih bližnjih in daljnih pojavih, zadostovati potrebi slovenskega narodnega občestva, ki nas pričakuje, zadostovati svojim ljudem predvsem v njihovi osnovni želji za vsem novim, za dogodki, ki tvorijo zunanjé sestavino življenja. Služba novosti, služba dogodka — po njima služba ljudem, ki obojega potrebujejo. Takemu delu grozi neprestano nevernost, da se izgubi zgolj v lovu za plehko zanimivostjo. Zato moramo stati kljub svoji navidezno lahki zunanjosti zvesti svojim načelom. Načelom, ki naj se ne kažejo v pridigi, marveč v podajanju. Načela so tista, katera priznava takó v nazornem kakor v političnem pogledu večina slovenskega naroda, v čigar službo se vsako javno delo mora postaviti. Vsebina našega namena je zapisana in poudarjena v naslovu, ki smo si ga nadeli.

Eden : Laval : Mussolini

Pariz, 27. dec. AA. Imenovanje Anthonyja Edena za britanskega zunanjega ministra je dalo francoski javnosti novo pobudo, da proučuje sedanjé mednarodni položaj po eni strani, in okoliščine, v katerih se nahaja Pierre Laval, po drugi strani. V Parizu vladu soglasno prepričanje, da je Velika Britanija s tem, da je imenovala ministra za ZN za zunanjega ministra, jasno pokazala, po kateri poti misli iti pri reševanju italijansko-abesinskega spora. Mislijo namreč, da bo britanska zunanja politika brez omahanja skušala organizirati vse sile za popolno izvajanje člena 16. pakta ZN. V ta sile bi bili potrebeni od vseh držav članic ZN odgovori na vprašanje, do katere meje mislijo posamezne države iti v ssostavljanju pakta ZN in kakšno oboroženo podporo bi bile pripravljene dati, če bi se Italija uprla izvajajujočem omnenjemega člena pakta. Sile po sprejetju odgovorov na ti vprašanja naj bi začeli izvajati petrolejske sankcije in blokado Italije.

Računajo tudi s tem, da se je z Ednovim prihodom v zunanjé ministrstvo končala doba jalovih poskusov, da se italijansko-abesinski spor konča s koncesijami Italiji v škodo Abesinije. Poslej naj bi energično, a smotreno izvajali določbe, ki jih odreja o napadaču pakt ZN.

Eden izmed mnogih

V zvezi s tem opozarjajo na to, da je Anthony Eden zastopnik tiste močne struje na Angleskem, ki vidi v ZN kreko sredstvo za uvedbo novih načel v mednarodnih odnosa in za obrambo britanskega imperija. Razen tega poudarjajo, da je g. Eden imel posebni spopad z Mussolinijem in da bo tudi ta okoliščina vplivala na nadaljnji potek mednarodnih dogodkov. Mussolini in Eden sta se mesteca junija i. l. v Rimu razgovarjala o Abesiniji. G. Eden je skušal na vse načine prepričati Mussolinija, da je treba spoščovati pakt ZN in ohraniti mir. Toda g. Mussolini je trdovratno vztrajal pri svojem, tako da je prišlo do zelo živega preračuna. O tem razgovoru je sir Samuel Hoare izjavil pri neki priložnosti: Mussolini in naš minister za ZN sta se tako iskreno pogovarjala, da tolikšnega iskrenosti ni mogoč prekriti.

Eden in Pariz

V Parizu pa vzblič temu upajo, da bo mladi britanski zunanjí minister vzlič svoji neomajni zvezlobi do ZN znali biti zadost obziren, saj je od njega v veliki meri odvisna ne samo usoda miru, ampak tudi usoda mnogih držav. Mislijo tudi, da bo stari državnik sir Auster Chamberlain s svojimi nasveti podprt svojega nekdanjega parlamentarnega tajnika. Drugače pa v Parizu priznavajo, da je Anthony Eden »najbolj evropski« britanski zunanjí minister, to je: izrazit zastopnik tiste britanske struje, ki misli, da je minil čas »blesteče osamljenosti« in da se Velika Britanija mora aktivno zanimati za razvoj dogodkov na evropski celini. Razen tega priznavajo g. Eden, da je med vsemi britanskimi zunanjimi ministri edini imel priložnost seznaniti se o prilikih svojih potovanj »na leci mesta« z evropsko celino...

Jasno zarisaná pot, po kateri pojde zunanjá politika Velike Britanije, je morala podnetiti polemiko o Lavalovi zunanjí politiki in o položaju njegovega kabinet. Neprivedno po padcu sira Samuela Hoara in po znani debati v britanskem parlamentu o »pariskem načrtu« se je zdele, da g. Laval ni toliko kriv, kakor se zdi. Tako so sklepali na podlagi Hoarovega govorov v parlamentu, kjer je izjavil, da je grozila vojna nevarnost in da je začel tudi pristal na pariski načrt. Ko je Samuel Hoare dodal, da bi propadel načrt o kolektivni varnosti, če bi se imela Anglija sama upreti morebitnemu italijanskemu napadu, je zmedlo mnoge francoske sankcioniste, tako da so prvi mah omisili svojo kritiko Lavalove politike. Zdi se, da so v Franciji izprevideli, da bi prenaglijeno izvajanje petrolejskih sankcij, ki bi neizogibno obrodeli blokado Italije, res utegnilo zadati smrtni udarec načelu kolektivne varnosti. Če bi se ves spor izpremenil v angleško-italijanski spopad, ne bi Anglija imela nikakega razloga zanimati se za ZN in za načelo kolektivne varnosti. Toda prav to načelo je bilo ono glavno v vsej tej zadevi. Lavalovi prijatelji so poudarjali, da je g. Laval vodil točno tisto politiko, ki je bila

edina možna sprico zemljepisnega položaja Francije. Francija nima nikakega poročila proti Nemčiji in zato, pravijo, ni mogla korakati v prvi vrsti z ukrepi proti Italiji ter je prvo vlogo moralra prepuštit Veliki Britaniji, ki ima ugodnejšo zemljepisno lego in primernejši notranji položaj. Francija se je pa vendar posrečilo ohraniti zaupanje Italije, zraven je pa izpolnila svoje obveznosti do ZN. Glede petrolejskih sankcij je pa sam sir Samuel Hoare priznal, da bi za zdaj bile še prezgodne.

Tako približno zagovarjajo Lavalovo zunanjé politiko. Toda Lavalovi nasprotniki so se hitro rešili zmote, v kateri jih je bila spravila debata v angleškem parlamentu.

Laval v negativnosti

Pariz, 27. dec. Včeraj se je v francoskem parlamentu vršila velika debata o Lavalovi zunanjí politiki. Razumljivo je, da je javnost z veliko napetostjo pričakovala Lavalov govor ter se nestropnost stopnjuje v pričakovanju rezultata zavlečenega glasovanja, ki bo odločilo o usodi Lavalove vlade in z njim vred francoske zunanjé politike proti Italiji.

Laval je v svojem obširnem govoru branil svoje stališče in svojo aktivnost pri sestavljanju pariškega sporazuma, branil tudi odstopivšega ang. zunanjega ministra Hoareja, naglašajoč popolno skladnost vsega svojega dela z določili pakta DN. Naglasil je svoj sklep, da bo tudi vnaprej porabil vsako prilok za mirno poravnavo italijansko-abesinskega spora, še bolj pa se bo trudil, da se ta konflikt ne bi razsiril v Evropo. V tesnem sodelovanju Francije z Anglijo leži edino upanje, da se ta nevarnost odstrani.

V debati, ki je sledila govoru, so povedali levicariji svoje odkritočno stališče do Lavalove politike. Iz govoru Leona Bluma jasno zveni pretinja levice, da je pripravljena za svoja načela žrtvovati Lavalu, kar bi pomenilo udarec proti Italiji in v današnji situaciji proti evropskemu miru. Evropa in svet pričakujeta zato z vso napetostjo izid današnjega glasovanja. Zdi se, da bodo francoski levicariji naredili parodokalen sklep: v interesu miru bodo mir v Evropi spravili še v večjo nevarnost.

Pred novimi nemiri v Palestini

Jeruzalem, 27. dec.

Nemiri v Egiptu, ki so prinesli Arabcem uspeh z vzpostavljivijo ustanove iz leta 1923, so našli odmeva tudi med Arabci v Palestini. Posebno v Jafi se čuti veliko vrenje med Arabci. Po mnenju mnogih politikov, Arabci samo čakajo na prvo priliko, da začno s svojim delom v tej smeri. Judovski krogi pa izjavljajo, da bodo Arabci v gotovem trenutku zopet zacieli z izgovorom, da se bore proti Judom in cionizmu, da bi na ta način mogli svoje zahteve čim močnejše uveljaviti. Mnogi arabski voditelji so izjavili, da bo čas za ta arabski pokret kmalu prišel, vendar so se o vsebini svojih zahtev zelo nejasno izražali. Skupina, kateri načeljuje svoječasni župan Jeruzalema, se bo zadovoljila s tem, da bo v kratkem formiral svoje zastopstvo v razmerju z njihovo števileno močjo. Po drugi strani pa odklanjajo radikalni elementi vsake udeležbo v zakonodajnem svetu in z izgovorom, da bi že s tem paktom priznali britanski mandat v Palestini. Tretja skupina izjavlja, da je splet proti zakonodajnemu svetu. Ti krogi se nadelajo, da bo koncem vsega vsearabski pokret zmaga v bližnjem vzhodu, pa tudi v Palestini. Pri njih prevladuje mišljenje, da predstavlja zakonodajni svet za Arabe v bistvu bolj oviro kot pa mesto, v katerem bi se dalo obravnavati za nje važni problemi. Zdi se, da zaenkrat vlada med temi arabskimi strumi, ki se velika meenotnost in osebna nezupanja, kar seveda ovira njihovo skupno akcijo. Tako na primer nacionalisti zavra-

čajo vsako odgovornost za demonstrativni štrajk v katerega so stopili arabski poljski delavci ob prilikov povratku vrhovnega komisarja v Palestini. Tudi pri Judith se kaže vznemirjenje. Sicer nacionalisti trdijo, da se ta akcija Arabcev omejuje v tem času le na mesto in da arabski kmetje še ne misijo na to, da bi ponovili nemire iz leta 1929, vendar angleške oblasti niso prezrle dejstva, da se je vprav v tem času površil dotok kmetov v mesto in sumijo, da so to kmetje, ki so kaj dobro izvežbani v rabi orožja.

Ustava v Palestini

Uradno se potrjuje, da namerava visoki angleški komisar za Palestino sklicati v najbližji bočnosti posebni ustavodajni svet, ki naj sestavi osnutek za bodočo palestinsko ustavo. Predsednik tega sveta bo neki visok angleški funkcionar, a ne visoki komisar sam. Svet bo štel 26 udov, od tega 11 Arabcev (3 kristjane, 8 muslimanov), 5 Judov, 5 županov večjih palestinskih mest, 5 višjih angleških civilnih in vojaških dostenanstnikov. Ustanovitvijo tega sveta je Anglija dokazala, da hoče oblast nad Palestino obdržati za trajno in da njeno mandatarstvo ni bilo nič začasnega in slučajnega. Angliji je Palestina za njeno zračno pot v Indijo vsebolj potrebna in angleški vodilni krogi so trdno odločeni, da kljub vsem zmedam in problemom v Palestini naredi iz te napol kolonialne pokrajine polagoma organično sestavino angleškega svetovnega imperija. Ustavodajni svet bodo imenovali, tudi če se Arabci in Judje ne bodo marali udeleževati njegovega dela.

Dva nasprotnika iz včerajšnje velike zunanje jepolitične debate v francoskem parlamentu, zunanjí minister Laval in vodja francoskih socialistov Leon Blum

Abesinija brani

svojo neodvisnost

Za božične praznike je abesinskemu poslanstvu v Londonu posvetilo vsemu kulturnemu svetu tale proglaš:

»Obračamo se na Vas, može in žene britanskega imperija, ki ste pravčni državljan močnega svetovnega imperija. Obračamo se tudi na Vas, muslimani vsega sveta. Poslušajte božični klic Etiopcev. Danes, na dan miru in radosti med ljudmi, so Abesinci proti svoji volji prisiljeni, da se borijo in ubijajo svoje bližnje. Abesinski narod zaupa v Boga in vse pravčne narode v svetu, ki imajo čut za mednarodno čast in jih poziva, naj pomagajo, da prestane to klanje, v katerem preživajo po nedolžnem svojo kri i Etiopci in Italijani. Na vsak način mora svet najti pot in način, da obrzda narod, četudi je močan in častiljuben, ki jemlje tisto, kar je tuja last. Se morda v vsi bojite enega edinega naroda? So li diplomacija in politični egoizem naredili iz Vas plašljive? Boste li dopustili, da Vas izigrava eden edini človek? Abesinci se ne boje nadaljnje borb za obrambo svoje nezavisnosti, a ne morejo razumeti, da ves ostali svet ostaja ravdomen s njihovem trpljenju v času, ko gre dobro oboroženi napadale nad nje, da jih pokolje in oropa. Vi, možje in žene kul-

turtega sveta, ne pozabite v svojem božičnem veselju bednežev, ki poginjajo golih rok! Prosite Boga tudi za nas, kajti ko se zavzemate za nas, služite obenem stvari pravice in človečanstva.«

Zeneva, 27. dec. Pariški abesinski poslanik je glavnemu tajniku Društva narodov poslal obvestilo, da se razlogi, zaradi katerih Abesiniji ni mogoč pristati na to, da bi odstopila ali zamenjala katerikoli del svojega ozemlja, prav v spomenici, ki jo je 18. dec. poslala Abesinija Društvu narodov, docela strinjajo z razlogi, ki smo jih proti temu predlogu čuli pri veliki debati v angleški spodnji zbornici po odstopu ministra Hoarea. Društvo narodov po svojih statutih nima ne pravice, ne moči, da bi katero svojo članico prisililo v to, da ta komuniči, najmanj pa kateri drugi svoji članici odstopi ali da v zameno kaj od svojega teritorija. Prav tako se ne sklada z načeli in s pravili DN pariški predlog v točki, ko zahteva, naj Abesinija da Italiji gospodarske koncesije in privilegije ter da naj pristane na to, da dobi Italija pravico do izvajanja političkega nadzorstva. Vsi ti predlogi niso združljivi s politično neodvisnostjo Abesinije in pomenijo nasilje nad njo. 10. pravil DN.

Po nesreči v Erfurtu

rešil svojo ženo, ki je potovala z njim. Toda ženo je našel mrtvo med ruševinami.

Narodnosocialistična podpora organizacija je dala 10.000 mark kot svojo pravno denarno pomoč ponesrečencem. Hitler je takoj, ko je izvedel za nesrečo, ranjencem in rodbinam ponesrečencev izrekel sožalje.

Berlin, 27. dec. Ob priliki pogrebnih srečanosti žrtev železniške nesreče v Erfurtu, je izdal državni notranji minister za Turinijo ukaz, po katerem morajo vse državne in mestne oblasti, zavodi, delavnice, javne ustanove in šole za nedeljo zvečer izobesiti žalne zastave na pol droga.

Erfurt, 27. dec. Kakor javlja železniška direkcija v Erfurtu, se je protivno prvim poročilom, ki so javljala 34 mrtvih ob nesreči v Grossheringen, ugotovilo 32 smrtno ponesrečenih, od katerih pa dvoje žensk niso mogli identificirati. Pač pa javlja železniška direkcija v Erfurtu, da prihajajo na kriminalno policijo v Grossheringen pisma svojcev, po katerih se da sklepati, da po grešajo še sedem ljudi.

Siamska monarhija v Italiji

Rim, 27. dec. Telesni adjutant siamskega kralja Ritchpila je dospel na parniku Luang s 44 gojenj siamske pomorske vojne akademije, ki so določeni za oficirsko posadko prvih dveh siamskih torpedovk v Monfalcone, kjer se obe dve torpedovki gradita na račun siamske mornarice. Predej se bodo siamski mladi oficirji na novih dveh edinicah svojega brodovja vrnili domov, bodo prepotovati vso Italijo, kjer bodo sprejeli vsi važnejši predstavniki italijanskega javnega življenja.

Italija se rešuje sankcij

Santiago (Chile), 27. dec. Sem je dospel na italijanska trgovinska delegacija. Verjetno je, da je njen prihod v zvezi z vprašanjem, kako bi se Italija izvila vsebolj pritisakocem obroču sankcij. Kakor je znano, Čile razpolaga z velikimi množinami surovin, ki jih potrebuje kemična in vojna industrija. Delegacijo sta takoj nadvse prisrečno sprejela zunanjí minister in minister za finance.

Glas iz Amerike

Washington, 27. dec. Republikanski poslanec Trinkham, ki je član ameriškega zunanjega političnega odbora v poslanski zbornici, je izjavil, da bo pri prihodnjem zasedanju kongresa zahteval preklic Kelloggovega paktu, ker pomeni ta pakt napad na ameriško neutralnost, kajti danes služi Kelloggov pakt samo v oporu angleškemu imperializmu in podpira angleško kontrolo v Sredozemlju.

Rešite se, rešite se...

Tudi danes zjutraj so se zmanj trudili cerkveniki v zvonikih ljubljanskih cerkva, da bi v rani uro zdramili zaspano Ljubljano. Le tu in tam je zaškrabal v hišnih vratih ključ in na cesto je stopila ženica, zavita v ruto ter se odpravila v cerkev. Razven teh ženic in mlekaric, ki so z vseh strani hitele v mesto, ni bilo na ulicah nikogar. Mirno, spokojno in v gosto meglo zavita je spala Ljubljana...

Megla, ki je bila gosta, da bi jo lahko rezal pred seboj, pa je postajala danes zjutraj čim dalje tem bolj skrivenostna: čim si bolj trdo stopil po obcestnem tlaku, so se pojavljale ob tebi temne poštavice in še prednje si se prav zavezeli, te je že oblegala jata otrok in sprva malo bojazljivo, potem pa vedno bolj očitno so začeli iztepati svojo oblike: »Rešite se, rešite se... In če si prej pozabil, so te otroci spomnili, da je danes tepežni dan. Kakor da stopajo iz megle, so se jate otrok pojavljale ter zopet izginjale, kakor so pač naletete.

V jutranji megli, ko se ni nikam videlo, je vodil otroke le sluh. Mirno so stali po trije ali štirje skupaj na cesti ter čakali: ko so zaslišali kje odmeve korakov, so jo brž udarili v tisto smer ter »navalili« na pasanta. Zlasti v prvih jutranjih urah, ko je bil še malokdo na ulici, niso izpustili nikogar. Kogarkoli so zapazili, vsak je bil zapisan

njihovemu obleganju in najhitreje je prišel naprej, če je imel v žepu že pripravljen drobir. »Sam eno kromo, samo eno kromo.« Pranesli niso niti poševalcu plinskih svetilk, ki je z dolgim drogom zjutraj tekal po ulicah od ene svetilke do druge...

Na različnih krajinah mesta imajo različne navade. Ponekod hodijo okrog z vrečicami ali jersarsi ter sprejemajo vsakovrstne stvari, kakrsne pač dobijo. Ponekod pa vzamejo samo denar, to posebno tedaj, če je jerbas že poln. Nešteto je bilo danes na ulici prizorov, ko je nebolegljen dečko pred trgovino zavrnili darilo v obliku jabolka, češ »saj imam že poln jerbas« ter je znova začel ono znamenje v Ljubljani najbolj udomačeno:

»Šif-šaf, danes je tepežni dan.
Reši se, reši se, pa me uteši.
Daj mi denarca kaj,
Boj ti daj sveti raj.«

In mesto, kjer se govorji o denarcih, zna fantiček, ki je v tem že kolikor toliko verziran, tako poudariti, da se ti zdi nemogoče kaj drugega, kakor da daš kromo. So pa vmes bojazljive, ki vse predpoldne naberejo toliko kakor vsljivec v eni uri. Tem se vidi, da so začetniki v nadlegovanju tujih ljudi in da so na ulico — poslanici.

So gotovi mestni deli, kjer danes ni videti nobenega otroka s šibo v rokah. To je predvsem

ljubljanska periferija. Od tu je že okrog pete ure zjutraj vse vdrlo v mesto ter se razkropilo na vse strani. Ne more se sicer ta navada obsojati. Če otroci tepežni dan pravilno pojmejo, more ta dan v njih zapustiti samo spomin na radostno in razposajeno otroško dobo. Žal pa ta dan, bolj kakor mnogi drugi v letu, v nekaterih družinah zlorablja. Tudi v slučajih, kjer bi ne bilo treba, pošlje n. pr. sama mati svojega še nebolegljenega otroka v mesto ter mu dopoveduje, kako se mora obnastati in kako ljudi nadlegovati, da bo nabral čim več. Dogaja pa se celo, da mati sama vodi svojega otroka po mestu; spremja ga od hiše do hiše, mu daje navodila ter ga počaka v bližini vrata. Sproti mu pobere vse darove, tako da v naslednji hiši vidijo, da otrok še ničesar nima. S takimi in sličnimi preračunanimi triki navajajo starši sami otroke k beračenju in k vsem negativnim lastnostim, ki so s tem v zvezi. Današnje socialno stanje sicer ni zavidljivo, vendar pa je navajanje otrok k beračenju gotovo zadnja stvar, katere se smejo posluževati starši v borbi za svojo družine eksistencijo.

V ostalem se je danes predpoldne očitno opazilo, da smo po praznikih in obenem zopet pred nedeljo. Posebno na živilskem trgu se je lahko videlo, da so Ljubljanci svoje zaloge čez praznike precej izčrpali.

*Vsa usta v Evropi so polna za mir gre
v Abesinijski in okoli nje, za m. v Zenski
in na londonski pomorski konferenci — povod.
Nekje v severno-zahodni Franciji stoji osam
ljubljana, na novo pozidan hiša s č spominsko
ploščo. Tihi, mirno zatisnjene, ustvarjane na pokoj...
Le da je na plošči kljub vsem hencam na
pisana usoda Evrope za stoljetja n. in nazaj,
takole:*

*Bela hiša,
zgrajena 1735,
poročena po zaveznikih
pozidan pod konzulato
opustljena po Rusih 18
začrpana po Prusih 18
spet sezidana 1833,
pozljana po Bavarskih 18
spet postavljena 1883,
razrušena na Nemcih 19
sezidana 1927.*

*Pod napisom na plošči je še več praznega
prostora za nadaljevanje zgodovin.*

Maribor

Mariborsko gledališče. Danesvrz vprizori gledališče zadnjic v sezoni Kreto trikomedijo »Malomeščani«. Vprizoritev se v Maribor pentijskega fonda gledaliških igralcev so cene vstopnic močno znižane.

Avtobus pod snežno lavino. Naseljano so z mariborskimi hišami grmele na cesto še lavine. Na Grajskem trgu je stala pred trinajstno stavbo lepa skoro nova limuzina, na kaj je zagrmela taka lavina ter jo pokopala. Ko se je odkidal, se je pokazalo, da je velika peza serijo limuzine popolnoma zvila in stisnila, da vsto neraben. Nastal je sedaj zanimiv spor, ali moral nositi odgovornost za škodo hišni gospoda, čigar strehe je udrela lavina, ali pa avtomobilisti je postavil avto preblizu hiše.

Maribor dobi noo župnijo. Župnijo Sv. Magdalene v Mariboru je največja v celih Intinskih skofij. Ze nad 30 let se trudi lavantinski ordinarijat, da bi dosegel delitev župnije, pa veden bili naporji zaradi trdovratnosti nekaterih riteljev zman. Sedaj je ordinarijat podvzel napisos, da bi se iz občine Studenci pri Mariboru osnovala samostojna župnija. Bilo bi vsekakor veresu okoliškega življa, da pride do uresničenja načrta.

Smrtna kosa. V tattenbachovi ulici umrla v starosti 57 let gospa Alojzija Horvat, kojnica, ki so jo vso poznali kot blago ženo in ter, je bila soproga znanega cerkevnega slikarja grana Horvata. Naj počiva v miru!

Razbojnički Pajman je na Francosn. Ko so ujeli zloglasnega razbojnika Košajnc po celurnem boju sredi Maribora, je policičaleta intenzivno iskati njegovega padaša Pajna. Nekajkrat so mislili, da imajo že pravo sledi njim in še pred nekaj dnevi so prijeli na Kralj Petra trgu nekega šoferja, v katerem je ljudska nišljija videa Pajmana. V resnici pa se je ročnatno posrečilo pobegniti v Francijo, odkoder za božič poslat pozdrave svojemu bratu Valter ki se nahaja v mariborski kaznilični. Pisal me razglednico iz Strassbourga.

Najprej pil bratovčino, potem grakal. Na božični dan se je pripetilo pri Sv. Tici v Slov. goricah grdo krovprelijed. Med mesarmi pomornikom Petrom Čukom in posestnikičnem Lovrencem Kukovcem je bilo staro sovovo zaradi dekleta. Na božični praznik dopoldna se pa spravila in šla pil bratovčino. Vinjerpa sta se zopet sporekla, prišlo je do pretepa, katerem je Čukel zabolel Kukovca v pris ter ga rno ranil. Kukovec je umrl nekaj minut za tem, čeck pa je pobegnil, pa so ga še istega dne prijebožniki in ga zaprli v zapore okrajnega sodišča v Lenartu.

Celje

Filatelisti so se organizirali. Me Celjani je zelo veliko filatelistov, ki pa dosej niso bili organizirani. Pred duevi se je pa v hotel Pošta ustavljeno občini zbor filateličnega društva Celelia. Razmotrivala so se vprašanja, ki spadajo v delokrog novega džeta in so bili napravljeni načrti, da se tudi ed celjski filatelisti začne s smotrenim dom na filateličnem polju. Dentist g. Hopf je podaril novemu društvu prvo zbirko znak. Za predsednika je bil izvoljen brivskimojster g. Krajnc.

Dečkov trg pred božičnimi pzniki. Letos so se prvič prodajala božična dresec na Dečkovem trgu. Sedaj se je nazorno redelo, kako lepo bi bilo mogoče trajno olješati Dečkov trg, če bi se nasadilo nekaj dreves, ložična drevesa, ki so se prodajala na Dečkovem trgu, so popolnoma spremenila lice in slab tega trga, ki zlasti poleti v svoji goloti spomina na prodnato puščavo. Z malimi stroški bilo mogoče za trajno nasaditi nekaj akacija, favorjev ali pinij, ali karkoli drugega. S tem hse tudi preprečilo, da bi avtomobili ne dirka kar križem, kar se dogaja sedaj.

Trbovlje

Rudarske razmere. V tekoči zinki sezoni se pri rudniku nekaj več dela. Praznji se v tednu samo 1 št. izvezte so se seveda nečele in prazniki, medtem ko so v letnem časi praznovali po 3 št. na teden. Rudarji, čeravji jim manjka vsega, kar človek rabi za svoje živilske potrebe, prosijo Boga, da bi vsaj tako oslo kakov je.

Zaloge premoga so izpraznjene, in računajoči na drobenjši premog, ki gre v promele v poletju, zato je upanje, da bo letosnja zima a našega rudaša še najugodnejša, kar jih je bilod znane rude zime l. 1929 sem. Premog je patudi izvrsten posebno za industrijske svrhe, kar srami Italijani poudarjajo, ki hočejo s TPD napraviti nekakšno pogodbou. V to svrhu se mudita tu wa italijanska zastopnika. Bog daj, da bi bila renica, ker ruderji so potrebiti nujne pomoči.

Proslave 25 letnice starega in 10 letnice obstoja novega Društvenega doma se je udeležilo zelo veliko ljudstva. Že dopoldanski skupni odhod iz Društvenega doma v cerkev k sv. maši za zastavo na celu, narodne noše in mnogobrojni člani vseh kat, društven je pokazal velikanski razmah v naših vrstah v teh 25 letih. Popoldanske igre »Martin Krpan« se je udeležilo toliko ljudi, da jih je še eno dvorano odšlo domov in se bo moral ponavljati v nedeljo, dne 25. t. m. Cela proslava se je vsem dopadla.

Na občini so vsa dela na cestah, pri stavbah, planiranjih itd. ustavljena, ker ni denarja. Pravijo, če bi se davki redno plačevali, bi še šlo, tako pa si mora občina na razne druge načine pomagati, da zadovolji brezposelne. Odprla je za odrazne zopetkuhino, otroci pa dobivajo, če ne hrane, pa vsaj moko in mleko. Za božične praznike je bilo tudi obdarovanih z obutvijo in oblike nad 500 otrok.

Trošarine in naši proračuni

Smo tuk pred sestavo banovinskega proračuna za leto 1936/37, zato hočemo o tej stvari začeti kratko dejavo.

Trošarski tarifa državnih trošarskih predmetov je bila objavljena v uradnem listu deželne vlade za Slovenijo z dne 23. sept. 1920 in je obsegala tele predmete: 1. sladkor 100 Din za 100 kg, 2. kava 100 Din za 100 kg, 3. kavni nadomestki 30 Din za 100 kg, 4. riž 20 Din za 100 kg, 5. jedilna olja 20 Din za 100 kg, 6. pivo 2 Din za hektolitersko stopnjo, 7. fina vina (šampanjec, malaga, moškat, pelinkovec, vermut, shery, cipranc, kseres, malvazija, moškat, kapsko, portsko, madeira, maraska) kakor druga podobna vina 300 Din za 100 lit., 8. liker, konjak in rum 400 oz. 300 Din za 100 lit., 9. sveče razen lojevih 20 Din za 100 kg, 10. električne žarnice in obločnice po jakosti, 11. svetilni plin 0.20 Din za kubični meter, 12. kalcijski karbid 30 Din za 100 kg, 13. kresila po njih teži, 14. alkohol 10 Din za hektolitersko stopnjo, 15. žganje 5 Din za hektolitersko stopnjo, 16. kisova kislina 2 Din za stopnjo nje jakosti, 17. mineralne vode 0.20 Din za vsak liter, 18. stisnjene droži 1 Din za 1 kg.

Ce primerjamo gornjo tarifo s sedanjo in z banovinsko trošarsko tarifo, opazimo neverjetno kolebanje. Vsakega 1. aprila je nastala změda, kateri predmeti so postali netrošarski ali katerim se je trošarina zvišala ali katerim se je preznašala trošarska »podpadnost«. Skratka: nikake stalnosti, kar je na škodo dobre državne administracije in navadno na škodo javnih blagajn in zlasti na škodo konzumentov. Navadno so za nove trošarine zaznali finančni organi od proizvodnikov in trgovcev, konzumenti pa so povisile točno plačali po datumu povisila, četudi je bil ob popisovanju gotov del takih predmetov večkrat popisu nepodprt. Da je bilo to v škodo trgovstvu, je jasno, kajti to kole-

banje je bilo nekaka loterija. Kdor je blago do tega ali onega datumu prejel, je lahko imel koristi až tudi škodo. Te prakse naj bi bilo enkrat za vselej konec. Vsaka izpremenba v trošarskih tarifah — če je sploh potrebna — naj bi bila dovolj zgodaj objavljena, zlasti pa naj bi bila dovolj na to, da bi ob tej gospodarski stiski trošarini sami ono, kar je neobhodno potrebno, in da bi se predmete, ki jih moramo štetiti med socialne potrebe v zvezi z napredkom v narodnem gospodarsku, sploh

ne trošarinili. Pri tem imamo v mislih trošarino na elektriko, ki je trikratno obdavčena in to: a) z državno pri žarnicah od 10—32 sveč s 5 Din, za vsako nadaljnjo svečo po 0.20 Din več, obločnice po 10 Din mesečno itd., b) z državno trošarino na en kilovat toka za razsvetljavo z 0.70 Din, za pogon po 0.10 oziroma 0.05 Din in c) z banovinsko trošarino do 20 par od kilovatne urice.

Vse te tri trošarine na električno razsvetljavo in tudi državne za pogon z elektriko naravnost ubijajo vsak napredel elektrifikacije naše dežele, ki ima kot turistična pokrajina le v zvezi z električno upanje na razvoj.

Proračun okrajnega cestnega odbora v Mariboru

Maribor, 27. decembra.

Okrajni cestni odbor v Mariboru je danes razgrnil na mestnem načelstvu svoj proračunski predlog za leto 1936-37. Mariborski okrajni cestni odbor je največja tovrstna ustanova v naši banovini in tudi v vsej državi ter je zaradi tega njen proračun še prav posebej zanimiv. Sicer se gibljejo vse proračunske številke že nekaj let sem skoraj na isti višini, ker more računati cestni odbor le z približnimi sredstvi, ki mu jih daje še banovina na razpolago ter se omejuje v glavnem samo na razsvetljavo obstoječih cest. Vendar pa kljub temu vsako leto investira še lepe vsote za napravo novejih cestnih zvez.

Novi proračun predvideva 5.479.318 Din izdatkov ter 3.430.474 Din dohodka. Primanjkljaj Din 2.048.834 se bo kril z okrajno cestno doklado na direktne davke.

Iz naslova »Vzdrževanje banovinskih cest in objektov« so predvideni naslednji izdatki: Upravni in pisarniški stroški Din 62.445,— izdatki za po-

možno osobje Din 756.555,— materijalni izdatki za vzdrževanje cest Din 1.814.866.— Za vzdrževanje dovoznih cest k železniškim postajam se določa 10.427 Din. Iz naslova »Rekonstrukcija in gradnja banovinskih cest« se določa za nove gradnje in preložitve banovinskih cest 1.555.000 Din. V naslovu »Okrajni cestni odbor« so predvideni naslednji izdatki: za okrajno cestno upravo Din 21.783,— za prispevek občinam za vzdrževanje občinskih cest 360.000 Din, za amortizacijo in stroške posojil 395.282 Din in za razne potrebsčine 305.000 Din.

Dohodki: pri banovinskih cestah 172.178 Din, pri dovoznih cestah 500 Din, prispevek banovine za vzdrževanje banovinskih cest 2.431.688 Din, prispevek za vzdrževanje dovoznih cest k železniškim postajam 3309 Din, prispevek železniške uprave za dovozne ceste 3309 Din. Za nove gradnje in preložitve bo prispevala banovina 777.500 Din, dohodki naložene glavnice bodo znašali 7500 Din, nepredvideni dohodki pa so preračunani na 4500 Din.

pravila, kar bi utegnil postati usodno. Okoli pol 10 zvečer je kar iznenada nastal pretep v gostilni, ki se je nadaljeval še zunaj. Bila je pravca bitka, med katero so padali tudi revolverski strelki. Več ranjenih je bležalo na bojišču, med katerimi so 19 letni Franc Fortmüller iz Vranjega vrha, ki je dobil strel v glavo, 21 letni Rupert Potočnik iz Vranjega vrha ima prestreljeno levo roko, 22 letni vojak na dopustu Ivan Sláško iz Svetčan je dobil hud udarec po glavi, 31 letni Jančič Franc iz Sladkega vrha ima razbito lobano in prebito nosno kost. Najnevarnejše poškodbe pa je do

Iz družbe

Poročila sta se na Štefanovo v župni cerkvi v Trnovem g. Drago Ulaga in gdč. Lička Breclj. Tako ženin kakor nevesta sta znani osebnosti med mladimi svetom Drago Ulaga spada med naše najbolje sportne strokovnjake ter najplodovitejše sporne literate in si je kot tak pridobil sloves ne samo v Sloveniji, marveč po vsej državi. Nevesta pa je hčerka iz znane in ugledne ljubljanske rodbine g. dr. Breclja ter je, kakor njen ženin, istotako aktivna sportistka.

Poročil je ta mladi par župnik gosp. F. S. Finžgar, poročno mašo pa je daroval g. župnik Terčelj. Kot priči sta nastopala nevestin brat g. dr. Marjan Breclj in jeseniški advokat g. dr. Aleš Stanovnik Sportnemu in katoliškemu paru naše iskrene čestitke!

Radio**Naš radio o božičnih dneh**

Programsko vodstvo naše radijske postaje je sestavilo za božične dni poseben slavnosten spored, ki je močno povzagnil intimno božično praznično razpoloženje. — Sveto noč so pozdravili zvonovi Sv. Nikolaja v Ljubljani, oznanili pa so jo potem še zvonovi širom dežele. Motilo je le, da ta točka spreda ni bila tehnično dobro izvedena, čemur so bile krive, kot posnemamo iz poročevalcevopravičila, vremenske neprilike. Najlepše točke svetonočnega sporeda pa so bile prisršna in učinkovito izvedena zvočna igra »Božični sirot« (Joža Vombergar), koncert Ciril-Metodovega cerk. zboru (vmes prisršne recitacije božičnih koledi) in prenos polnočnice iz trnovske cerkve. — Tudi slavnostne točke radijskega orkestra so bile učinkovite. Prav nič ni zaostajal tudi spred svetega dne: praznična, božična intimnost in toplotna je bila iz zvočnikov v duši poslušalcev ter tako dala božičnim praznikom še večji slavnostni poudarek. Sveti Stefan je našel bolj vesel in razigran program, predvsem v večernem pestrem sporedu. — Vodstvu postaje moramo biti za tako izbran program le hvaležni. Več o božičnem programu bomo napisali po novem letu.

Sport**Koledar inozemskih smučarskih prireditiv**

Letošnji mednarodni zimskosportni program je zelo pester. Zlasti številne in velike mednarodne smučarske tekme pričajo, kako močno se je ta sport usidral že po vseh državah, kjer snežne razmere dopuščajo razvoj smučarstva. V glavnem izkazuje letoski smučarski koledar sledeče prireditve v inozemstvu:

22.-26. februar: poljsko mednarodno smučarsko prvenstvo v Zakopanah;

24.-26. februar: HDW-prvenstvo (Hauptverband der Deutschen Wintersportverbände) v ČSR v Rochlicah (Krkonoši);

26.-28. februar: prvenstvo ČSR v 50 km vztrajnostnem teku v Češki Kubici;

6.-16. februar: IV. olimpijada v Garmisch-Partenkirchen;

Jugoslovanski zimski sportni savez

Smučarski dinar

za pripravo naše udeležbe
na zimski olimpijadi 1936

1 + 1 + 1 . . . = 100.000—

21.-22. februar: FIS prvenstvo v smuku in slalomu v Innsbrucku;

19.-24. februar: francosko mednarod. prvenstvo v Chamonixu;

21.-23. februar: prvenstvo Českoslovaške na Krkonoših;

22.-23. februar: X. švicarski tek na 50 km in IV. švicarski štafetni tek;

26. februar do 1. marca: Holmankoll-tekme pri Oslu;

28. februar do 1. marca: 30. švicarski prvenstvo;

1. marca (ali 15. marca): češko prvenstvo v smuku in slalomu;

8.-9. marca: mednarodne tekme v Lahti (Finska);

14.-15. marca: Kandahar- in Arlberg-tekme (pri Sv. Antonu).

Sportni drobiž

Prvo moderno smučarsko tekmovalje v teku je bilo 1843 v Trömsu na Norveškem. Pri tej pričeli si je kasnejši norveški ministrski predsednik J. W. Steen kot 16 letni fant priboril 2. mesto. Na Svedskem, drugi domovini smučarstva, pa se je prvi smučki tek vršil šele 1877 v Sundsvallu; v sredini Evropi pa je bila prva javna smučarska tekma konj 1893 v Mürzzuschlagu v Avstriji.

Najtežjo športno preizkušnjo v preteklem stoletju je brez dvoma napravil znam raziskovalec severnega pokrajin Fritjof Nansen, ko je l. 1888 prepotoval na smučeh Grönlandijo. V 40 dneh je napravil pot 560 km in premagal 2710 višinske razlike. Sele njegova knjiga »Na smučeh preko Grönlandije«, ki je izšla l. 1891, je odprla pot smučarskemu športu v sredini Evropi.

Prva knjiga, ki govorji o smučanju, je gotovo »Zgodovina nordijskih narodov«. Napisal jo je škof v Upsali, ki ga je reformacija pognala iz domovine. Knjiga je izšla l. 1555 v Rimu in nam pisatelj podrobno govorji o uporabi smuči pri »Skridlincih«. S tem so govorili misljeni na severu Svedske stanujoči Lappi. L. 1567 je bila knjiga prestavljena v nemščino in se torej tudi lahko imenuje prva knjiga o smučanju v Nemčiji.

1. januarja 1936 bi morali Rusi pod naslovom »Moskva proti Racing klubu Pariz« odigrati nogometno tekmo v Parizu. Fifa, ki je prvotno tekmo odobrila, je svojo privolitev, kot poročajo francoski listi, preklicala.

Z vsem, kar rabite za fotografiranje: Z aparati, filmi, ploščami, razvijanjem s kopijami, povečavami

Vas bo oskrbela specijalna fototrgovina

V razvite in kopiranje poslani
filmi se vračajo še isti dan!

Gledališki pomenki

O lažjih igrah in o »Veseli božji poti«. Naše Narodno gledališče nam je dalo letoš že precej lažkih stvari. Spričo njih je ostal veličastni in mnogo obetači začetek s »Kraljem Edipom« brez pravega nadaljevanja. To obžalujemo, čeprav priznavamo tudi upravičenost lažkega igrskoga izbora. Le da izbor te vrste ne sme prevladovati, za kar je, kakor kaže, pri nas že precej nevarnosti. A glavno je: da je izbor take vrste tudi po kakovosti, po svoji notranji vrednosti opravičljiv. Tudi tega ne moremo kar tako potrditi da dosedanje delo našega Narodnega gledališča. »Otoci« so, na primer, za igrski izbor Narodnega gledališča prav pogrešljivi.

Dramatizacija Roseggerjeve novele o »Veseli božji poti« spada med igre, ki jih lahko sprejmemo in priporočamo vsakomur, ki se mu hoče zabave in razvedrila. S tem ne rečemo, da se ne bi našlo še kaj drugoga, kar bi lahko še v vecjim veseljem sprejeli. Saj je ta alpska zgodba le dokaj tipično nemška in nam je na njej marsikatera poteka klub nageljčkom, narečju in domaćim imenom, močno tuja. Vendar ta zmes našega in tujega okolja preveč ne moti, vsaj tistega ne, ki gleda igro zaradi zgodbe, zabave in sincha. In takšno jo gleda pač pretežna večina našega gledalstva.

Clovek bi menil, da ima taščna igra svoj vpliv le na omejeni krog ljubljanskega občinstva. Pa ni tako. Če je lahka igra slabov izbrana, če je celo neprimerena in nesprejemljiva, ima še vse širše posledice. Saj je znamo, da klub bistrenju pojmov, kaj spada na ljubški oder in kaj na poklicenega, mnogo naših diletantskih odrov hodi po igre v Narodno gledališče. To je vprav značilno za diletante; njim je poklicno gledališče vzor in merilo v vsem, kaj bi jim ne bilo v izboru iger! Slabo izbrana igra lažjega značaja (ki potem po krivici dobri ime »ljubški igre«) pride na diletantski oder, se razširi po okolici in vrši svoje rušilno delo v provinci.

Predstava Narodnega gledališča hočejo biti tudi šola za ljudske odre. Tako vsaj trdijo, čeprav je močno sporno, kaj in koliko naj se ljubški oder »uči« od poklicnega gledališča. Ker se ti odri ne morejo učiti pri

resnejših ali kakovostno visoko stojecih igrah, ki zanje praktično za »pouk« ne prihajajo v postev, se uči pri igrah lažjega značaja. Kaj rado se pa zgodi, da se takim igram pri našem Narodnem gledališču ne posveča dosti resnosti in pozornosti. Dokaz za to nam je »Vesela božja pot«. Inscenacijsko in aranžirano je bila vsaj premiera — poznejših predstav nisem videl — Narodnemu gledališču vse prej, kakor v čast. Nekoč sem se razburil nad Pasijonom v provinci, kjer so se košatile na odru kulise, predstavljaloc srednjeveško nemško mesto z zavesami v oknih in šiljastimi strehami, in se je v ozadju blestel prospekt z gorenjsko vasjo (neverjetno, kakšen okus imajo sicer »dobri režiseri«)! Onemel pa sem v našem gledališču pred cerkvijo na gori, ki je v resnici bila — veličasten portal gotske stolnice s srednjeveškimi hišami na vsako stran... Pravijo, da prinašajo lažje igre denar. Menim, da bi bilo prav, ako bi se na račun teh zvišanih dohodkov našla drugačna rešitev za cerkev na gori. Takšna, kakršna je sedaj, je nemogoča na najbolj naivnem diletantskem odru. Kaj pomaga slovenski »okvir« z nageljčki (očvidno so ga nabavili nalaži za to priliko), če je vse drugo staro, konvencionalno, naravnost nemogoče? Od tega naj se ljudski igravci »uči«? — Igra s svojimi številnimi prizori in večno zaveso naravnost upije po sodobno zajeti inscenaciji — če že drugače ne, s svetlobnimi slikami! Ali za take stvari v našem gledališču nimajo več smisla?

Preprost režiser bo tudi takoj opazil neverjetno zmudo pri dohodih in odhodih v župnikovi sobi. To so osnovne stvari, ki se jim bo debelo čudil. Pričajo pa, da je moral biti igra z veliko naglico vržena na oder, kar se ne da opraviti pri nobeni igri, tudi pri veseli igri lahkega značaja ne.

Tole bi rád pribil: pažnje, resne pažnje je treba tudi pri izboru lažjih iger, prav tako pažnje tudi pri njih uprizoritvi. Zakaj napačno je načelo, da je treba eni igri posvečati vso skrb, drugo pa spraviti mimo gredne na oder. Če p. »gra truda in ljubezni nre vredna, ne spada igrski izbor. Najmanj še pri Narodnem gledališču. nk.

Film tedna

Ljubljanski božični filmski spored je stal ne toliko v znamenju božiča, kakor v znamenju blagajne. Vreme je bilo kinematografom naklonjeno kar še nikdar in obisk mitgetajočih senčnih iger na kazalnicah znamenj krize in novega leta. Vsote, ki so jih ljudje te dni znosili v kinematografe, bi za delo časa rešile precejšnje število nezaposlenih, stradajočih ali pa slovenskih umetnikov, ki razstavljajo svoja dela pred obupno praznino v Jakopičevem paviljonu. Toda o tem pisi si bili božljivo, saj bi se to dejalo posegati na najbolj privatno področje človeškega življenja, v zavabu...

Kino Union je za božič kazal Kiepurov film z neumnim, čeprav popularnim naslovom »Ljubljene vse žena«. Za uspeh bi filmu zadostoval poleg vremena že Kiepura sam, vsaj z ozirom na božič. Film spada v vrsto muzikalnih filmov, egleh vsebine, ki jo rešuje glas ene zvezde. Tega smo navajeni pri Josephu Schmidtu, Grace Mooreu ali ob kateremkoli drugem velikem pevcu, zato se vsebine ne izplača navajati. Kiepura je Kiepura, zaradi njega film zasluži obisk, ki je bil tolik, da ga menda zlepa ne pomni noben drug film. Morda bo zaradi tega uspeha uprava Uniona dobila pogum, da na njegov račun postavi na spored kako resno, kvalitetno filmsko delo, ki ne bo »osvajalo« Ljubljane in blagajne tako kakor opere, bo pa morda ponimeno kak majhen korak naprej pri dvanjam našega programskega nivoja in piehkega okusa občinstva.

Križarji, ki jih je za božič predvajal kino Matrica, so zadnji v vrsti takojimenovanih »gigantskih filmov« Cecilia B. de Millea. Ta ameriški režiser je zaslovel predvsem po zunanjem operativnem obdelovanju bibličnih in sploh religioznih motivov, ki jih jemlje najrajsi s katoliškega verskega področja. Obdeluje jih pa, v kolikor sega filmsko podajanje kakor zgodovinske snovi tudi v svetovni nazor, dočela s protestantskega vidika in z protestantske miselnosti. Ti dve značilnosti, ki jih je treba pri nas vsekakor poučariti, se jasno kažejo tudi pri »Križarjih«, ki naj bi bili »veličasten prikaz III. križarske vojnje«. Film sledi z velikim zunanjim reziljskim bleskom, z masami, z razkošnim reproduciranjem zgodovine, ni pa tisto, za kar ga dela reklama: nesorazmerno z veliko temo so v njem poudarjene in razvlečene galantine avanture Richarda Levjescrnega v vitezov; v filmu je dosti nerazložljive in nemogoče romantične, često da je prava zgodovina in njeni težki problemi obravnavana le nahalno in od zunaj. Nesorazmerno med romantiko in zgodovinsko resnico je največja napaka filma, ki pa je v režijskem oziru izpostavljen in marsikajše celo poučen, zlasti za človeka, ki si je na jasnen o njegovih pomanjkljivostih.

Filmski drobiž

Novi angleški filmski cenzor. — Lord Tyrell spada med tipične zastopnike angleškega plemstva odnosno diplomacije. Bil je lepo število let tajnik pri angleškem poslaništvu v Parizu. Torej pozna Evropo in njen filmski okus dobra. Njegovo imenovanje je v zvezi z zadnjimi stremljenji angleške filmske industrije, ki hoče vsekakor izpodriniti ameriško producijo z evropskega trga. Lord Tyrell je — cesar židovski filmski tisk ne omenja — katoličan. To dejstvo ni na angleške filmske podjetnike prav njevplivalo. Pripomniti namreč moramo, da vrhovno cenzorsko mesto v Angliji ni državna služba, niti ustanova. Mesto je osnovana centralna angleških filmskih podjetij sama in na svoje stroške, a klub temu imajo vse cenzorjevo odločitve o filmih uradno avtoriteto in veljavno. Za veste in moralno angleške filmske trgovine je to dejstvo vsekakor zelo značilno...

»Gruda umira«, kmečki roman iz francoskega življenja, ki ga imamo tudi v slovenskem prevodu v izdaji Leonove družbe.

Z vsem, kar rabite za fotografiranje: Z aparati, filmi, ploščami, razvijanjem s kopijami, povečavami

Vas bo oskrbela specijalna fototrgovina

V razvite in kopiranje poslani

filmi se vračajo še isti dan!

JOŠKO ŠMUC
LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA 6

Samo

STOLI

iz upognjenega
lesa združuje
največjo ele-
ganco z izredno
odpornostjo in
trpežnostjo.
REMEC-Co.
KAMNIK

Zahvaljujte vseh pohlat-
venih trgovinah le naše blago
Po domovini
Dobre informacije

»Jutro«, najbolje informirani dnevnik naše banovine, je v svoji 29. številki z dne 22. decembra prineslo prvo vest o našem časopisu. Tako-le piše:

Slovensko glasilo JRZ. Belgrajsko »Vreme« poroča, da bo pričel 1. januarja izhajati v Ljubljani nov dnevnik »Sloga«. List bo glasilo banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino in bo izhajal popoldne ob dveh. Tiskala ga bo »Jugoslovanska tiskarna«. S tem je rešeno, po »Vremenu«, zadnje organizacijsko vprašanje JRZ v dravski banovini. Po naših informacijah bi moral »Sloga« pričeti izhajati že pred tedni. Zaradi tehničnih težkoč pa je bilo izdajanje prve številke odloženo do 1. januarja. List bo zagovarjal politiko vlade dr. Stojadinovića ter predstavljal popoldansko izdajo »Slovenca«, ki je, kakor je znano, last »Katoličkega tiskovnega društva«, dočim bodo tvorili konzorcij lista »Sloga« razni drugi pravki JRZ.

V celem poročilu je le ena stvar

Angleži utrjujejo Aleksandrijo

Ves svet s pozornostjo spremlja dogodke na bojiščih v Abesiniji ter ne prikriva bojazni, da bi se dim granat iz sredine Afrike ne razširil tudi med nas v Evropo. Ta nevarnost ni neutemeljena, če pomislimo, da se je napetost med Italijo in Anglio vprav v poslednjem času še stopnjevala, kar se zrcali v poročilih, ki javljajo mrzlično utrjevanje sredozemskih oporišč, tako od strani Angleje kot Italije. Sicer Angleži ni zamudila nobenega trenutka, da bi dosegla mirno poravnava spora, odnosno vojne v Afriki, vendar je njena admiraliteta istočasno nepretrgoma ojačevala svoja oporišča v Sredozemskem morju. Zadnji spravni poizkus Angleži je končal z neuspehom, kot posledica je padel njen zunanj minister Hoare.

Neodvisno od pogajanja za zeleno mizo je angleška admiraliteta utrjevala tudi Aleksandrijo in italijansko-egiptovsko mejo. Za Angleže pomeni Aleksandrija najvažnejšo postojanko v Sredozemlju, kajti od tam se da nadzirati Sueški kanal — pot in Indijo — in najjače podpirati suhozemna armada, ki je razvrščena vzdolž Libije. Na drugi strani pa preti nevarnost Egipta od strani Italijanov iz Dodekaneza in otoka Rhoda, kjer imajo zgrajeno oporišča za vojne ladje in avione. Angleži uategne s tega mesta prizadejati Angleži najtežji udarec, če se ji posreči zapreti morsko pot bombažu iz Sudana, ki ga prevažajo po Nilu in dalje v Anglijo. Zato so Angleži v svesti si nevarnosti osredotočili v aleksandrijskem pristanišču okoli 80 vojnih ladji, število, kakršnega zgodovina aleksandrijskega pristanišča ne pomni. To brodovje ima obenem nalogu držati zvezo, odnosno podpirati angleško-egiptsko vojsko ob libijski meji, ki je po številu najmanj trikrat manjša od nasprotnikove. To razmerje suhozemnih sil, pa se stalno spreminja, po-

ročila zadnjih dni vedo poročati, da so Italijani odposlali v Libijo nove motorizirane oddelke.

Italijansko vojno brodovje, ki ima svoje največerjše orožje v podmornicah, bo skušalo zvabiti Angležko brodovje, zasidrano v Aleksandriji, v bitko na širokem morju. Če se jim bo to posrečilo, bodo imele italijanske libijske čete lahko delo na svojem potoku proti delti Nila in Aleksandriji. Angleži se te nevarnosti zavedajo. Že tedne dovozajo v Aleksandrijo vojni material in samo ponoči ob svetu bakeli tovorijo iz ladij kanone, avijone, tanke, strojniece in streličivo. V neposredni bližini Aleksandrije so postavili svoja vojaška taborišča, ki so jih obdali krog in krog z gosto preprečeno bodečo žico, devet kilometrov na okoli. Tu se stekajo tudi vsa poročila, ki jih posiljavajo špijonji in drugi opazovalci o kretanju in stanju italijanskih vojnih edinie na suhem in na morju. Aleksandrijo samo pa so obdali s streškimi jarki, zgradili dolge vrste barak. in šotorov, ki so prav tako vsi pred radovedneži po poklicu zavarovani z ograjo iz bodeče žice. Ob obali pa zija proti nebu ogromne cevi protiavionskih topov in topov obrežnih baterij.

Največja Angležinja

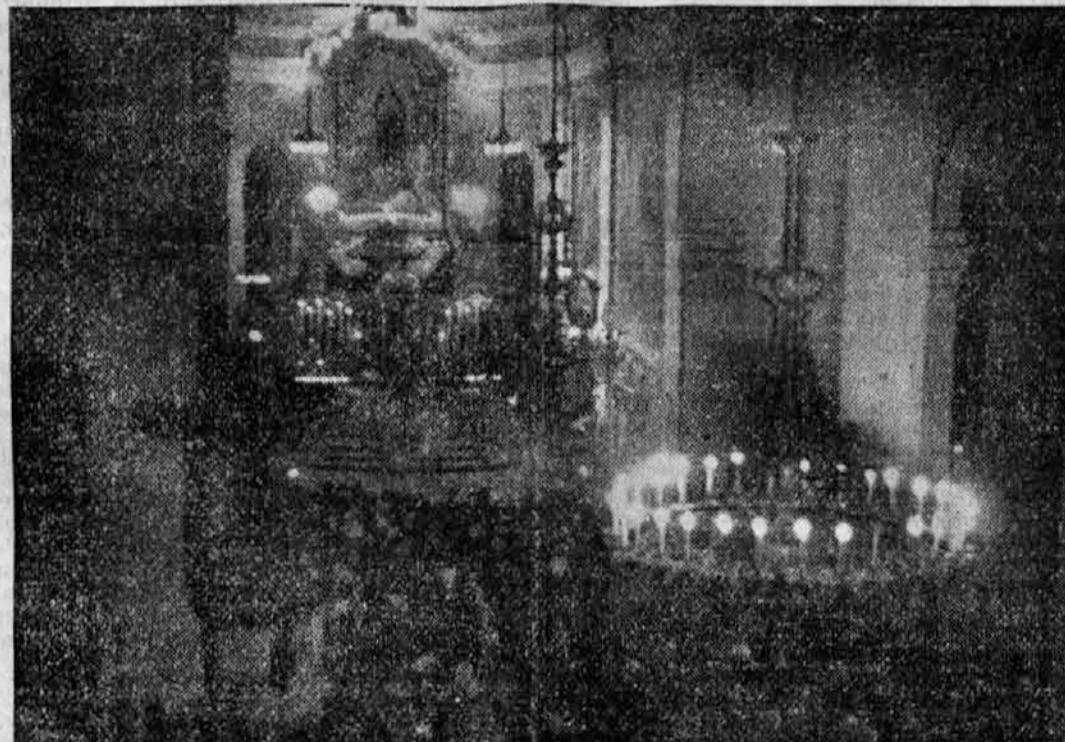
Bikoborbe niso več dobičkanosne

Družbe, lastnice mnogoštevilnih aren za bikoborbe v Španiji, so letošnje leto zaključile svoje poslovanje z veliko izgubo. Zaradi tega so sklenili zmanjšati število predstav. Od več strani so se do sedaj ponovnokrat čuli protesti proti bikoborbam, vendar se oblasti niso nikoli usidle ovirati prirejanja teh iger, se manj pa prepovedati jih. Prva je protestirala proti te vrste prireditvam Cerkev in zagrozila s kaznijo izobčenja tistim, ki bi iz katerihkoli koristi pospeševali bikoborbe. Tudi kralji so v tem smislu poskušali vplivati na pristojne oblasti, kakor tudi na prireditelje same. Vendar vse pretanke in želje teh krogov niso mogle pridobiti med širokimi masami španskega naroda ljudi, ki bi jim sledili. Bikoborbe so bile navzite temu za povprečnega Španca uujnost, kakor vsakdanji kruh. Nič ni zaledila tudi akcija društva za varstvo živali, ki je svoj protest utemeljeno z grozotami inučenja živali. Mnogo jačji pa so bili glasovi v prilog nadaljevanju bikoborb. Junaški toreros

so uživali neokrnjeno slavo narodnih junakov. Sedaj se pa stvar sama rešuje v prilog onih, ki so se v prvi vrsti iz nравstvenih razlogov upirali takim prireditvam. Kriza namreč bikoborbam ni hotela prizanesti. Visoke vstopnine so ohladile Špancem navdušenja za bikoborbe. Prezreti pa ne smemo tudi dejstva, da se je v poslednjih letih v Španiji dvignilo tudi zanimanje za dobro knjigo in kulturno življenje sploh.

Petrolej v Španiji

Zadnje čase so v Španiji izvršili nešteto poizkusov, da bi našli zaloge naftne. Končno so svoj trud kronali z uspehom. Naletelj so na zaloge, o katerih sodijo, da bodo dvignile domačo producijo na sto tisoč ton letno. Pomagali si bodo s tem le toliko, da bodo krili eno petino svoje vsakoretne potrebe.

Polnočnica v cerkvi sv. Petra v Ljubljani

«In za kazen boš šel brez večerje spati!»
«Tako, kaj pa bo z mojimi zdravili, ki jih moram po večerji zaužiti?»

Od sveta odrezani

Prebivalci na otočju Tristan da Cunha v Atlantskem oceanu so morda najbolj pozbavljeni ljudje in tudi najbolj oddaljeni od skrbni, ki se z njimi mučijo ljudje v Evropi. O dogodkih, ki pretresajo naš svet, so zelo malo poučeni, kajti pošto dobivajo le dvakrat na leto. Njihovi pradedje in prvi naseljenici tega otočja sploh so bili člani posadke, ki je na prav tako samotnem otoku sv. Helene stražila pregnanega francoskega cesarja Napoleona. Po njegovemu smrti leta 1821 so se z družinami vred naselili na tem zapuščenem otočju. Po skoro sto letih se je njih število od prvotnih sto skrčilo na polovico, do danes pa je zopet narastlo na 160 duš. Njih domovina Anglia se jih je letos za božič spomnila z darilom; bil je to novi altar za njihovo cerkev. Najbolj so se pa sveda razveselili daril angleške kraljevske dvojice, ki po svojem običaju obdarjujeta za božič premnogo revnih otrok svojega imperija. —

U 38

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

1. »Staro kljuse ni več za rabo«

Prišlo je povelje: »Podmornico št. 3c naj torpedovati »Panter« potegne na rusko bojišče v Finskom zalivu.

Topničarka! Pod to besedo si ne smemo predstavljati kaj napačnega. Vsaj »Panter« je bila čisto majhna, prijazna, belo pobaranja ladja. Pod belo barvo je bila pa lesena. Topničarka, pa lesena, kdo bi danes verjal kaj takega. Takrat pa to ni bilo nič čudnega, vrhu vsega pa ji je povpeljalo še grof Luckner.

Voznja se je kaj spodbudno pričela! Voda nima v Vzhodnem morju, tam, kjer smo se prvič poskušali potapljati, skoraj nobene slane primesni več. To se pravi, da je bila naša podmornica pretežka za te vode. Čim smo se odvezali od »Pantera« in se pričeli potapljati, je stara škatlja takoj odpovedala, ne da bi jo le količaj obtežili. Pomagali smo si torej s tem, da smo, vozeč ob »Panterju«, vse odvišno blago pretvorili na ladjo, pa tudi marsika potrebnega, takoj na primer naše dragocene rešilne čolne. Tudi zasebno prtiljago častnikov smo pretvorili na ladjo, kovčige moštva, omare in mize. Luckner je pri vsem tem mirno kadil svojo pipu, stal ob ograji na krovu in se smehil. Končno je prišel dan, ko smo se moralni ločiti od »Panterja«. Danonam je bilo povelje, odpluti na določeno mesto, kjer bomo našli »Amaconka«.

»Zdaj smo pa že precej bliži,« sem rekel grofu Lucknerju, »za vas bo polagoma čas, da se vrnete.«

»Ne skrbite za nas,« je smehljaje se odvrnih Luckner, »naše stene so sicer lesene in brez oklepja, a zmogli bomo nasprotnika z lokavostjo in zvijačo.«

Luckner ni ostal le pri besedah. Svet pozna dejanja tega morskoga vraga.

Odvezali smo vezi, s katerimi smo bili privezani na »Panterja« in pluli z lastno močjo dalje.

Bilo je prav, da smo podmornico olajšali, kajti

samo se lahko potapljali. »Amaconka« se nam

je povsem približala in »Panter« nam je dal še znak: »Srečno pot!«

Od »Amaconke« smo zvedeli, da so naše bojne sile z minami zaprle vhod v Finski zaliv. Moralj smo voziti po prav ozki cesti med omrežjem min. Že spočetka sem dejal, da se je naša vožnja prav spodbudno pričela. In tako je šlo tudi dalje, Ravno, ko smo pluli skozi omrežje min, smo prejeli brezično poročilo, da je ponoven vsled megle naših skoraj najmodernejsih križark »Magdeburg« nasedala na rusko obalo, samo nekaj milj pred ožino minskega omrežja, katero smo mi pravkar prepluli. Križarka »Magdeburg« je bila torej za nas izgubljena zavoljo megle. Poleg »Amaconke« nam je ostala torej samo še križarka »Augsburg«, na kateri je bil admiral Behring kot poveljnik vseh bojnih edinie, ki so nastopale v teh vodah.

Zaradi svoje lastne minsko zapore smo izgubili križarko »Magdeburg«. K sreči se je mudil admiral Behring na križarki »Augsburg«.

Še danes občudujem admirala Behringa. Bil je odločno častnik in odličen mornar. Da so ga pozneje zaradi njegove smole odstavili, moram samo obzlovakati. Naša smola na tej poti pa je bila brezmejna.

Srečno smo prepluli ožino v minski zapori in medtem, ko so na naši »Amaconke« še premišljali, kaj naj store, smo že opazili križarko »Augsburg«. Komaj smo jo zagledali na obzorju, je že prizrel mimo nas torpedovka. Vozila je proti vzhodu. Bila je prenapolnjena z moštvo, očvidno z delom posadke s križarke »Magdeburga«. Pa menda ni bila torpedovka kaj zadeta? Nekateri od mojega moštva so na vsak način trdili, da so videli razbite dele na njej.

Ta prenapolnjeni brod, drveči sardelni zabol, je bilo prvo, kar smo videli iz vojne. Moj stražni častnik Günzel je pogledal skozi kukan in rekel: »Sam Bog jim pomagaj, če tele potipa kaka grana!«

Stražna »Amaconka« je zaostala. S križarke »Augsburga« smo dobili povelje, naj ji sledimo.

Kmalu smo se ji foliko približali, da smo se mogli razumeti s klici. Admiral Behring nam je zaklical skozi ojačevalnik:

»S križarko »Augsburgom« bom takoj napadel dve ruski križarki in poskusil borbo zaokreniti tako, da ju boste z vašo podmornico lahko napadli. Pazite na moje žaromete! Kratki žarki ponemijo: Kvišku! Dolgi žarki: Pod vodo!«

Vozili smo proti vzhodu, približno eno uro. Hitri križarki nismo bili kos. Ce bi še bolj hitela, bi popolnoma zaostali. Zato je začela voziti počasneje. Ko smo jo slednjič došli, nam je zaklical admiral brezični ojačevalnik:

»Kakšne zanikrne manire pa imate na vašem krovu? Zakaj ne vozite hitreje? To je že nemamnosti!«

Kaj naj bi mu odgovoril? Ali naj bi bil admiral rekel: »Staro kljuse ne dirja več!« Kaj bi mu to koristilo? Zato sem rajši molčal.

Križarka je nemadoma pospešila vožnjo in se z veliko brzino kmalu takoj oddaljila, da sem jo komaj mogel še razločiti kot drobno točko na obzoru. Pravkar se je pričelo daniti. Pluli smo torej v jutro, borbi nasprotni.

Križarke nismo videli več. Morje se je na robu stipljalo z nebesnim obzorjem — samo to smo mogli še razločiti, ničesar drugega več.

Nemadoma sta se pojavili ob levi strani dve senki. Bili sta russki križarki: »Bajan« in »Palладa«.

Veselje nas je prevzelo. To je torej sovražnik! Cudovito, v boju smo! Poli nazaj ni več. Proč zdaj maločustnost in obzolovanje, da načoln ne vozi hitreje — zdaj velja samo eno: Na delo!

Rusi so bili že takoj bližu da smo se moralni potopili. Moralj smo se. Toda admiral nam je zapovedal iti pod vodo le, če nam bo dal znak z dolgimi žarki. Končno smo opazili križarko »Augsburga«. Preokrenila se je in njen žaromet je vrgel dolg žarek. Potopili smo se in se okrenili devet deset stopinj na levo. Naravnost proti Rusom. Naš periskop je zunaj in vidim, kako dvi »Augsburg« z največjo hitrostjo proti nam, desno in levo pa jo spremilata dve torpedovki. Dim iz ladij udarja ob vodo in visoko se peni morje, ki ga režejo ladje. Pa tudi ruske križarke rastejo, rastejo in jasno že razločujem njih obrise. Kaj bo iz tega? Za vraga, saj je to vendar nemogoče, to je blaznost! Naša križarka nam vrže dva kratka žarka.

London v megli

Pred božičnimi prazniki se je nad Londonom zgostila megla tako močno, da je ne pomnilo že dolga desetletja, četudi je megla zmanjšala vsakdanjost, kakor za Ljubljane. Sredi opoldneva je nastopila toliko teme, da so morali prižgati vse cestne svetilke, pa se je vkljub temu moral zaustaviti vse življenje na cestah. Vozni promet se je moral skoraj zaustaviti. Pred avtomobili so morali korakati stražniki z gorečimi bakljami. Prav tako nemogoča je bila vsaka plovba po reki Temzi. Zrakoplovi so morali izkreati svoje potnike, kar na obali in so jih odvodili z avtobusom prepeljali v mesto. Vse varnostne odredbe niso mogle preprečiti neštetevinih prometnih nesreč, ki jim je bila kriča neprodirna megla ter zraven se poleđica.

Nova svarilna znamenja

Ob močno razvitem avtomobilskem prometu, kot je danes, so se izkazale vse varnostne naprave in cestno-policijske uredbe za nezadostne. Da bi preprečili številne udare avtomobilov in iz tega nastale nesreče na nepreglednih ovinkih, skušajo v Franciji uvesti napravo, ki bo nekaj deset metrov prej opozarjala voznike na nevaren ovinek. Naprava je v bistvu ta, da z močnim zvokom opozori na nevarnost v trenutku, ko vozilo privodi na del ceste pred ovinkom, pod katere je položena posebna naprava, ki pod pritiskom vozila povzroči stik.

Za automobile

Italijanski inženjer dr. Mastini je dovršil aparat, s katerim je mogoče avtomobilistu poklicati katerokoli telefonski številko kar iz svojega vozila. Poizkusili so izkazati doslej to novo iznajdbo uporabno le za okoli 100 kilometrov od sedeža telefonske centrale in da zanesljivo sklopi zvezo s poljubno številko telefona. Inajdbu je toliko bolj izvedljiva, ker niso potrebne nikake poprave, odnosno prilagoditev telefonske centrale za ta praktični izum.

Srb trideset let v Abesiniji

Vreme prinaša razgovor svojega stalnega dopisnika s Srbom, ki že 31 let živi v cesarstvu Judovega leva. Je to Stevo Bajlovič, doma iz Boke Kotorske, ki je bil v službi pri ruski carski diplomaciji. V tej službi je leta 1904 kot uradnik cesarskega konzulata v Addis Abebi prisel v Abesinijo in ostal tam vse do danes. Po zlomu Rusije se je začel baviti s trgovino in je od tedaj eden najbolj popularnih in priljubljenih inozemcev Abesinije. Neguševu državo je prepotoval neštetočat in jo pozna bolj nego kdorkoli drugi. Zdaj bo napisal v srbohrvaščini knjigo o črnom cesarstvu.

Če sila pritisne

Dnevna poročila listov vedo veliko poročati o težavah, ki se z njimi bore Italijani radi uvedbe sankcij, ki so jim odrezale uvoz skorih vseh surovin, ki so za obstoje industrije nujno potrebne, v prvi vrsti pa za producijo vojnega materiala. Zato si skrivajo Italijani sami odpomoči in doma najam domestilo za vse ono, kar jim je odreklo društvo narodov.

Vsa njegova tehnika se je podredila sili razmer in isče neumorni izhod iz stiske. Tako čujemo, da se jim je pošrečilo najti rastlino, ki je razširjena po vsej Italiji, iz katere bodo pridobivali celulozo za produkcijo papirja. Trdijo, da je moči pridobiti iz 100 kg tega rastlinja, deset do petnajst kilogramov celuloze.</